

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2023/24:18

Tisdagen den 12 december

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 14–15 december 2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

EU-nämndens sammanträde är öppnat. Vi ska få information av och samråda med statsminister Ulf Kristersson inför mötet i Europeiska rådet den 14–15 december. Det är ett nog så omfattande och svårt möte i Europeiska rådet vi har framför oss.

Detta är ett öppet sammanträde, och det går således att följa via riksdagens webb och SVT Forum. Det är också öppet för medierna. Jag kommer alldeles strax att lämna ordet till statsministern, och efter hans redogörelse går ordet till partierna för frågor. Vi går då efter partiernas storleksordning. Ifall tiden medger kommer partier som har fler än en ledamot i EU-nämnden att medges en ytterligare fråga, om så önskas.

Med det hälsar jag statsminister Ulf Kristersson med medarbetare varmt välkomna till dagens EU-nämnd!

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande och EU-nämndens ledamöter! Inför Europeiska rådets möten i Bryssel brukar jag inleda EU-nämndens sammanträden här i riksdagen med att rätt upp och ned informera om vad som står på agendan. I dag vill jag i stället inleda med att understryka hur utomordentligt allvarligt det läge som råder inför toppmötet på torsdag och fredag är. Jag vill verkligen understryka detta.

Överst på dagordningen står än en gång Rysslands aggressionskrig mot Ukraina och i synnerhet frågan om EU:s fortsatta stöd till det krigsdrabbade Ukraina. Det handlar mer precist om EU-kommissionens förslag om ett långsiktigt ekonomiskt stöd i form av totalt 50 miljarder euro i det som kallas Ukrainafaciliteten.

Dessa pengar är nödvändiga för att hålla det krigsdrabbade landets statsfinanser i ett någorlunda användbart skick. Finns det inga pengar till löner till soldater, lärare och sjukvårdspersonal hjälper det inte med en riktigt god stridsmoral på fältet. Läget börjar också bli akut, för när pengarna tar slut riskerar stora delar av det ukrainska samhället att sluta fungera.

Nuvarande EU-stöd löper snart ut, och samtidigt har enskilda länders egna, bilaterala bidrag i många fall minskat på grund av dålig ekonomi

nationellt och en hög inflation internationellt. Att den amerikanska regeringen samtidigt verkar ha mycket svårt att få igenom USA:s stödpaket på 60 miljarder dollar spär på den redan svåra situationen. Skulle USA och EU samtidigt säga nej till nya stöd till Ukraina skulle vi gå från en imponerande transatlantisk vilja att hjälpa Ukraina till en förödande transatlantisk ovilja att hjälpa Ukraina. Konsekvenserna av det, för Ukraina och för vår del av världen, är närmast oöverblickbara.

Inför beslutet finns också frågan om huruvida EU ska öppna förhandlingar om Ukrainas framtida EU-medlemskap. Det är som ni vet kommissionens förslag, och det skulle även vara en viktig politisk signal om att Ukrainas långsiktiga plats är i EU. Jag vet att president Zelenskij och det ukrainska folket fäster enormt stor vikt vid att få påbörja dessa förhandlingar, även om de skulle ta tid att slutföra.

Utifrån hur det fortfarande pågående, förberedande arbetet inför mötet i rådet ser ut är mitt budskap till EU-nämnden i dag att båda dessa beslut riskerar att blockeras. I så fall blir det inga pengar till Ukraina och inte heller något beslut om EU-medlemskapsförhandlingar. Jag tror inte att jag behöver säga till EU-nämnden att detta vore väldigt allvarligt. Ett misslyckande på dessa båda punkter skulle innebära att EU helt bytte kurs i frågan om Ukraina, och det vore snubblande nära att ställa sig på Rysslands och Putins sida i detta krig.

När Ukraina nu går in i ännu en krigsvinter är det därför viktigare än någonsin att de goda krafter som hittills har stått upp för Ukraina verkligen sluter upp en gång till – att vi visar att vi menade allvar när vi sa att vårt stöd kommer att finnas där for as long as it takes. Jag kan också säga som Danmarks statsminister Mette Frederiksen: Ingen annan har rätt att tala om krigströtthet så länge inte Ukraina gör det.

Det som ytterst står på spel är inte bara Ukrainas demokrati utan också vår egen, liksom vår säkerhet och vår frihet i vår del av världen. Det kanske inte är uppenbart för alla människor just nu, i den hektiska tiden före jul, men utgången av det ryska aggressionskriget mot Ukraina kommer att påverka människors liv i Europa och Sverige för generationer framåt. Det vi och andra EU-länder inte gör för Ukraina i dag kommer ifatt oss om Ryssland får diktera villkoren efter kriget.

Därför är de beslut som nu ska fattas i Europeiska rådet existentiella. De avgör om EU fortsätter stötta Ukraina finansiellt eller om vi slutar stötta Ukraina. Det har också avgörande betydelse för andra finansiella aktörers stöd, till exempel IMF:s stöd. EU:s beslut att stötta eller inte stötta Ukraina ekonomiskt skickar även en signal inte bara till Kiev i Ukraina utan lika mycket till Moskva i Ryssland och till Washington i USA. Om inte EU fortsätter att hjälpa Ukraina att överleva och vinna, hur kan vi då begära att USA ska göra det?

Just nu, två dygn före mötet i Europeiska rådet, har jag alltså ingen mer precis information att ge EU-nämnden än att detta ser väldigt, väldigt svårt ut. Vi är många som prioriterar Ukrainastödet allra högst, och jag vill säga att vi är i gott sällskap på den punkten. Men olika länder prioriterar också helt andra saker i budgetöversynen, och hittills har vi inte kunnat enas. Nu är det till slut dags att enas eller inte enas på Europeiska rådet.

Man kan förenklat se fyra olika grupperingar. Den första är den som Sverige och våra likasinnade tillhör och som vill stå upp för Ukraina men

i övrigt inta en mycket budgetrestriktiv syn. Den har ett brett stöd i denna kammare.

Den andra grupperingen utgörs av de länder som dessutom vill öka budgeten för skydd av EU:s yttre gräns rejält. Dessa länder ställer migrationsfrågan i centrum. Det handlar förstas om den italienska yttre gränsen men som bekant även om den grekiska – och numera även om den finska yttre gränsen.

Den tredje grupperingen utgörs av de länder som vill öka utgifterna rejält till många andra olika saker.

Den fjärde grupperingen, som just nu utgörs av ett enda land, är den som alltmer ifrågasätter det ekonomiska stödet till Ukraina. Sådana strömningar finns dock på lite olika håll.

Vid mötet på torsdag och fredag krävs, som EU-nämnden vet, enighet. Säger en nej blir det ingenting alls.

Regeringens linje är just nu denna: Vi kommer att fortsätta kämpa för att EU ska fatta beslut om ett långsiktigt ekonomiskt stöd till Ukraina inom ramen för en fortsatt mycket sparsam syn på andra budgetposter. Vi kommer också att agera för att öppna medlemskapsförhandlingar med Ukraina.

Herr ordförande! EU:s stöd till Ukraina är alltså den helt avgörande och stora frågan på mötet, men även några andra viktiga frågor står på dagordningen.

När kommissionen i somras lade fram sitt förslag för att förstärka och göra EU:s ekonomiska stöd till Ukraina mer långsiktigt lade man även in andra utgiftsposter i förslaget. Bland annat föreslås nya pengar för att betala räntekostnader för EU:s återhämtningsfond. Dessa kostnader har förstas stigit i och med de höjda räntorna. Det handlar också bland annat om förslag om satsningar på europeiska statsstöd för att möta de amerikanska.

Sverige bör ta ställning till dessa förslag på deras egna meriter. Vissa skulle kunna vara bra för Sverige, till exempel de som gäller ökade kostnader för migration och att skydda EU:s yttre gräns. En kraftig förstärkning av EU:s yttre gränser och ett effektivare asylsystem skulle nämligen minska invandringen även till Sverige. Vad som nu sker vid Finlands gräns till Ryssland visar en annan sida av vikten av att EU:s yttre gräns skyddas bättre.

Sveriges tydliga position är ändå att befintliga resurser ska omfördelas till nya satsningar och prioriteringar. Så fungerar det i nationella budgetar när tiderna blir sämre och förutsättningarna förändras, och detsamma måste gälla för det som vi finansierar gemensamt i EU. Sveriges budskap kommer alltså att vara att snabbt få på plats ett långsiktigt och hållbart ekonomiskt stöd till Ukraina. Det är vår absoluta huvudprioritering. Allt annat bör finansieras genom omprioriteringar från andra utgiftsområden.

Denna politiska linje driver vi tillsammans med likasinnade, bland annat Danmark, Finland, Tyskland och Nederländerna – en lista som inte förvånar någon i denna sal. Utan att ta ut några som helst segrar i förskott – det kommer nämligen att bli en lång natt mellan torsdag och fredag – kan vi konstatera att våra svenska argument tydligt har förskjutit tyngdpunkten i dessa förberedande förhandlingar.

I det senaste förslaget har den beräkningsbara utgiftsökningen, exklusive stödet till Ukraina, minskat från nästan 50 miljarder till 5,5

2023/24:18
12 december

miljarder euro jämfört med kommissionens ursprungliga förslag. Det är alltså en minskning med nästan 45 miljarder euro. Omprioriteringarna inom befintlig budget har också ökat på grund av våra krav.

Detta är bra – men det är inte nog, tycker vi och likasinnade. I de senaste förslagen finns långtgående skrivningar om nya egna medel. Jag kommer att kraftigt argumentera mot att gå längre än vad EU gjorde i överenskommelsen från 2020. Min bedömning just nu, herr ordförande, är att vi tillsammans med likasinnade fortfarande kan påverka utfallet. Det är dock också min bedömning att ingen av oss likasinnade länder vill hamna i en situation där det egna landet i praktiken blockerar allt stöd till Ukraina.

Detta är en komplicerad förhandling, som fortfarande pågår i detta nu. Sannolikheten att den pågår långt in på natten mellan torsdag och fredag är som jag sa mycket stor. Kanske kommer den att pågå även in på natten mellan fredag och lördag. Min förväntan är därför att nämndens ledamöter håller sina telefoner laddade och påslagna natt och dag under torsdagen och fredagen. Stäng inte av ljudet ifall ni går och lägger er! Era beslut kommer att behövas, och utan dem kan inte Sverige som land vara med och fatta beslut.

Herr ordförande! En trovärdig utvidgningsprocess ligger i Sveriges intresse. Det innebär att hastigheten i länders EU-närmande bestäms av takten i ländernas egna reformarbete – att detta är merit based, som vi brukar säga på EU-lingo i denna sal. Men det innebär också att EU ska vara berett att fatta beslut när krav har mötts och reformer har genomförts.

Vid mötet ska Europeiska rådet ta ställning till de rekommendationer som kommissionen presenterade i november, och som ni vet innebär de att medlemskapsförhandlingar ska öppnas med Ukraina och Moldavien, att Georgien ska ges kandidatlandsstatus under förståelsen att vissa reformsteg genomförs samt att man i mars nästa år ska återkomma till frågan om medlemskapsförhandlingar för Bosnien och Hercegovina.

Regeringen kan ställa sig bakom kommissionens rekommendationer. Samtidigt vet vi att EU-länder i förhandlingen prioriterar och driver på för sina egna favoriter. Det kommer därför att bli en komplicerad förhandling. När vi alls en överenskommelse i denna fråga kommer det att bli en paketöverenskommelse.

Givet läget kommer regeringen att argumentera för att Europeiska rådet ger grönt ljus till att påbörja medlemskapsförhandlingarna med Ukraina och Moldavien. Det är den viktigaste politiska signalen, och den bör styra vårt samlade ställningstagande. Sverige bör därför stödja en helhetsuppgörelse som innehåller just det elementet. Det innebär också att vi inte accepterar ett paket med mindre än en förhandlingsstart för Ukraina och Moldavien.

Herr talman! Sverige och EU har fördömt Hamas terrorattack mot Israel den 7 oktober – den massaker som ledde till den allvarliga eskalering som vi har bevittnat under de två senaste månaderna. Vi står bakom Israels legitima rätt att försvara sig mot Hamas, och vi betonar att denna rätt måste utövas i enlighet med folkrätten och den internationella humanitära rätten. Båda parter är skyldiga att göra sitt yttersta för att undvika att civila skadas och dödas, och Hamas måste släppa samtliga i gisslan.

Det humanitära läget i Gaza är katastrofalt. Pausen i stridigheterna i slutet av november var viktig, och fler pauser behövs för att humanitärt stöd ska kunna komma in i tillräcklig omfattning och tillgodose de allra

mest grundläggande behoven. Sverige har ökat sitt humanitära stöd, och vi står redo att göra mer.

Vi måste också höja blicken och ha ett långt perspektiv. Våldsamheterna kommer en dag att upphöra, och då är det viktigt att få till stånd en bred politisk lösning som säkrar fred och säkerhet för både Israel och Palestina. Det enda hållbara vore en tvåstatslösning där Gaza och Västbanken kan enas under ett legitimt palestinskt ledarskap.

Vi ser också hur konflikten där har fått allvarliga konsekvenser här, både runt om i Europa och hemma i Sverige. Spänningarna har ökat, och vi ser grova uttryck för antisemitism och hat. Detta är en utveckling som vi måste stoppa. Utöver våra svenska insatser på hemmaplan har regeringen krävt att arbetet mot antisemitism och främlingsfientlighet ska lyftas upp också i slutsatser, vilket nu görs.

Herr ordförande! Migrationsdiskussionens fokus kommer än en gång att vara den externa dimensionen. Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen kommer som vanligt att ge Europeiska rådet en redogörelse för läget. Det är viktigt att beslutade insatser och prioriteringar genomförs i hög takt. Att åstadkomma ett fungerande återvändande är fortsatt centralt i arbetet med tredjeländer, det vill säga de länder utanför EU som många migranter kommer ifrån eller passerar.

Rysslands instrumentalisering av migranter vid gränsen mot Finland borde och torde också komma upp i diskussionen. När det gäller säkerhets- och försvarsfrågorna stöder regeringen genomförandet av den strategiska kompassen. Ett starkare EU som kan ta större ansvar för Europas säkerhet är positivt, samtidigt som samarbetet med EU:s partner och en stark transatlantisk länk måste värnas.

Europeiska rådet ska också ha en första diskussion om den så kallade strategiska agendan, som ska antas i juni nästa år. Jag deltog för några veckor sedan i en middagsdiskussion i Köpenhamn på just detta tema tillsammans med Europeiska rådets ordförande Charles Michel och ett antal premiärministrar.

Utöver Ukraina, utvidgningen och den gröna omställningen kommer Sverige att slå ytterligare ett slag för att konkurrenskraften, den inre marknaden och frihandeln också ska hamna i fokus i den långsiktiga agendan. Desamma gäller behovet av att bekämpa den gränsöverskridande organiserade brottsligheten och terrorismen. Respekten för rättsstatens principer ska vara grundläggande för samarbetet, inklusive för kandidatländer EU-närmande.

Avslutningsvis, herr ordförande, kommer ett toppmöte i anslutning till Europeiska rådet att hållas med länderna på västra Balkan. I ljuset av dessa länders strategiska vikt för Sverige och EU blir det ett bra tillfälle att uppmuntra dessa länders reformansträngningar inför ett framtida EU-närmande. Det blir också ett bra tillfälle att påminna om att Sverige och EU förväntar sig att kandidatländerna anpassar sig till vår gemensamma utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik, inklusive de sanktioner som EU har antagit mot Ryssland.

Med denna ganska långa och allvarsamma introduktion vill jag avsluta min redogörelse inför Europeiska rådet.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Stort tack! Det var omfattande och allvarligt.

2023/24:18
12 december

Jag tänker ta frågeställarna fyra och fyra, så det rekommenderas att föra anteckningar.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Det är en diger dagordning inför Europeiska rådets möte under torsdagen och fredagen. Jag ska göra några nedslag här för Socialdemokraternas räkning, och vi kommer också med en fråga i en andra omgång.

Kriget i Ukraina har varit högst upp på agendan på EU:s toppmöten i snart två år. Snart har alltså två år passerat av ett orättfärdigt och olagligt krig, som *ett* land ensamt bär skulden för och som *ett* land också kan avsluta.

Som statsministern själv underströk är läget den här gången allvarligare än på länge. Att EU:s ledare lyckas enas om ett nytt stödpaket är helt avgörande för att Ukraina ska kunna fortsätta kriget och försvara sin existens och Europas säkerhet.

Enigheten i EU när det gäller stödet för Ukraina svajar dock ganska rejält. Det är ingen hemlighet att ett land, med premiärminister Viktor Orbán, hotar med sitt veto och därmed kan stoppa både att Ukraina får inleda medlemskapsförhandlingar och att EU fortsätter att stödja Ukraina ekonomiskt och militärt.

I och med detta är Orbán tydligt Rysslands bästa vän i EU-kretsen. Detta är extremt farligt i den tid som vi nu är i, då EU mer än någonsin behöver kunna samlas och stötta Ukraina, också när vi vet hur utvecklingen ser ut, inte minst i USA där stöd till Ukraina blockeras av högern.

I dag kom medieuppgifter om att EU-kommissionen kan vara på väg att betala ut 10 miljarder euro till Ungern för att på så sätt säkra Ungerns stöd till Ukraina. Pengarna har man tidigare hållit inne på grund av att man anser att Ungern inte lever upp till grundläggande demokratiska principer. Statsministern nämnde själv i sitt anförande respekten för rättsstatens principer.

Om detta stämmer vill jag ställa frågan till statsministern: Hur ser statsministern på det som kommissionen förväntas ta beslut om? Om uppgifterna nu stämmer, har statsministern något underlag som han kan redovisa när det gäller hur en ny bedömning kan göras av hur Ungern lever upp till rättsstatens principer?

Statsministern underströk själv allvaret i frågan och vikten av att vi håller fast vid stödet till Ukraina. Därför ligger det nära till hands att ställa frågan till statsministern: Hur det ser ut när det gäller statsministerns eget regeringsunderlag? Vi vet att det finns kopplingar mellan Sverigedemokraterna och ungerska Fidesz.

Det finns också bara ett parti i Sveriges riksdag som har gått ut offentligt i medierna och sagt att de tycker att Sverige ska använda sitt veto om budgetförhandlingarna går åt absolut fel håll. Därför behöver jag, när statsministern också understryker allvaret, få ställa frågan: Hur ser hur ser det ut på regeringssidan? Hur ser det ut med regeringens eget regeringsunderlag? Är man överens? Och står hela regeringsunderlaget bakom Sveriges förhandlingspositioner?

Något jag också vill lyfta upp är naturligtvis det som händer i Israel och Palestina. Terroristorganisationen Hamas och dess fruktansvärda

attack den 7 oktober ska fortsatt fördömas, och Hamas måste släppa samtliga i gisslan.

Med detta sagt fortsätter nu kriget i Gaza, och efter åtta veckors krig rapporterar Unicef och FN att över 6 500 barn har dött på Gazaremsan. Varje barn som dör är en tragedi, som inte tar oss närmare fred och säkerhet för vare sig israeler eller palestinier.

Vapenvilan gav ett kort andrum och en chans att få hjälp, men nu skördar striderna återigen civila offer. För varje dag som går blir den humanitära katastrofen värre. Hur många fler barn ska behöva dö innan regeringen kan driva på för en ny humanitär vapenvila och ett omedelbart uppehåll i striderna?

Vi är också väldigt oroadе över situationen på Västbanken. Israel behöver ta kontroll över de militanta bosättare som trakasserar och dödar palestinier. Såväl USA:s president som EU-kommissionens ordförande har sagt att det ökande våldet från bosättare är oacceptabelt och måste få ett slut. Vi tycker därför att EU bör driva på för ett inreseförbud för israeliska bosättare på Västbanken som utövar våld mot palestinier. Det skulle vara bra om statsministern kunde säga hur han ser på denna möjlighet.

Avslutningsvis, när det gäller utvidgningen, välkomnar vi det som vi hoppas ska bli det historiska beskedet att inleda medlemskapsförhandlingar med Ukraina och Moldavien samt det underlag som kommissionen har lagt fram. Detta är viktigt för Europas framtid och säkerhet, men det är också viktigt att EU fortsätter att hålla fast vid utvecklingsprocessen och säkerställer att den är både tydlig och meritbaserad.

Det är viktigt att reformerna går i rätt riktning och också blir bestående. Vi får inte glömma bort att det även för ett land som Sverige var ett stort jobb och tog sin tid innan Sverige kunde bli medlem i EU. Hur säkerställer statsministern att processen blir tydlig, meritbaserad och bestående om och när utvidgningen står på dagordningen?

Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Jag kan börja med att bemöta lite av det som Socialdemokraternas Matilda Ernkrans redogjorde för alldeles nyss. Det här är ju inget forum för debatt mellan partierna, men för kännedom kan jag konstatera att Sverigedemokraterna står bakom regeringens position. Sverigedemokraterna har heller inget samarbete på någon nivå med partiet Fidesz.

För att gå över till vad detta möte handlar om är det ett ovisst och spännande europeiskt råd som väntar. EU-budgeten är för Sverigedemokraterna en extremt viktig fråga. Den är lite av kärnan i partiets syn på makt hos medlemsstaterna och makt hos Europeiska unionen. Ju mer pengar som flyttas in i EU:s budget, desto mindre pengar har vi att röra oss med i vår egen budget, och ju mer utrymme som finns i kommissionens budget, desto fler befogenheter får EU tillgång till.

Vi välkomnar därför regeringens position att behålla en skarp och tydlig svensk principiell linje. En översyn av budgeten ska inte vara en ventil för att öka budgeten, utan översynen ska syfta till att justera i befintlig budget. Om man upptäcker att något kostar mer än planerat eller

2023/24:18
12 december

att något har kostat mindre kan man göra nödvändiga justeringar, men översynen ska inte syfta till att öka utgifterna. Om någon part vill ha en ökad budget ska detta tas när långtidsbudgeten förhandlas.

Nu har vi dock även en annan situation. Vi har ett fruktansvärt krig och ett Ukraina som behöver stöd mer än någonsin. Det är därför rimligt att Sverige ruckar på principer om budgetöversynen, men det ska enbart handla om Ukraina.

När det gäller hur förhandlingarna har löpt på under de senaste månaderna tycker vi att regeringen förtjänar beröm. Initialt såg det problematiskt ut. Sveriges grupp med likasinnade menade vissa hade minskat. Det kom ett väldigt dåligt förslag från EU-kommissionen, men allteftersom förhandlingarna löpte på såg vi att antalet likasinnade länder som sällade sig till vår budgetrestriktiva linje här i Sverige ökade. Varje nytt förslag som kommit om en kompromiss rörande översynen har sett bättre och bättre ut, om än inte bra. Precis som statsministern påpekade har vi ännu inget förslag som synkar med den svenska positionen.

Samtidigt ska det sägas att det finns områden där man vill öka på EU:s finansiering som är behjärtansvärda och som kan gagna Sverige, exempelvis satsningar på att skydda Europas yttre gräns och på migrationen.

Principen måste dock fortsätta att vara att vi ska omfördela, för det finns mycket pengar som spenderas i EU som skulle kunna spenderas på ett betydligt bättre sätt. Därför är det fortfarande viktigt att Sverige trycker på för principen om omfördelning.

Av statsministern skulle jag vilja höra lite mer om hur han tror att möjligheterna i förhandlingen ser ut att fortsätta få detta att gå i svensk riktning. Är man från regeringens sida fortsatt optimistisk?

Den andra frågan är hur statsministern ser på möjligheten att bryta ut Ukrainastödet, eftersom det är så pass viktigt. Det får ju inte stå och falla med budgetbeslutet. Ser man en välvilja bland medlemsstaterna inför att i så fall kunna hitta en annan lösning utanför budgeten?

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Jag ska nu tala som företrädare för Moderaterna.

Precis som har sagts är det här mötet i Europeiska rådet oerhört viktigt givet att vi nu befinner oss i krigsvintern. Vi går snart in mot två år av en fullskalig rysk invasion av Ukraina. Det gör att allvaret måste eka i sammanträdesrummet inför alla företrädare. Som statsministern sa i sin inledning handlar det ytterst också om vår demokrati och vår frihet, inte bara som slagord och paroller utan med ett reellt innehåll.

För kännedom hade vi – några av EU-nämndens ledamöter – ett informellt förmöte förra veckan med Ukrainas ambassadör här i Stockholm. Han underströk vikten och värdet av att de här pengarna kommer från EU till Ukraina. Det är helt avgörande och kritiskt. Utan de pengarna kommer man att skada Ukraina. Med de pengarna kommer vi att fortsätta att bistå och hjälpa ett land som är utsatt för en fullskalig invasion, där Ryssland är aggressorn. Lyckas man inte stoppa den kommer aggressorn inte att stoppas. Det är det vi måste inse att detta handlar om.

Precis som sades i inledningen handlar det om vägen in mot den europeiska familjen för Ukraina men också för Moldavien. Moldavien är det mycket mindre landet och är inte utsatt för Rysslands fullskaliga

invasion, även om Ryssland på olika sätt försöker manipulera och inter文nera i Moldavien. Vi brukar framhålla president Zelenskyj som en viktig person för att upprätthålla moralen både i Ukraina och i vårt Europa. Moldaviens president Maia Sandu förtjänar samma uppmärksamhet, för hon skänker hopp till sitt lilla land. Därför är det också viktigt att inse att om vi faller nu faller vi inte bara när det gäller Ukrainas väg in i den europeiska familjen; det gäller även Moldavien och dessutom de första stegen för Georgien. Det är också saker som borde klinga i mötesrummet när man nu sammanträder med Europeiska rådet.

Som ordförande för EU-nämnden kan jag bekräfta att jag uppfattar att det finns ett starkt stöd för Ukraina i riksdagen. Jag uppfattar också att det finns ett starkt stöd för den budgetrestriktiva hållningen. Precis som statsministern redogör för har Sverige arbetat för den linjen. Därför är min fråga hur han bedömer utsikterna inför torsdagen och fredagen att få en bredare uppslutning kring just de här två sakerna, som är viktiga för vårt parlament, nämligen ett tydligt stöd för ett Ukraina utsatt för en fullskalig invasion men samtidigt respekt för och vetskap om skattebetalarnas pengar i Sverige genom en budgetrestriktiv hållning.

Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen. Jag vill börja med att uttrycka mitt fulla stöd för inriktningen i budgetförhandlingarna att stödet till Ukraina ska utökas men att allt annat ska ske genom omfördelningar i budgeten.

Det är positivt att vi här i Sveriges riksdag är helt eniga om stödet till Ukraina. Jag hoppas innerligt att även Europeiska rådet kan komma fram till att Ukraina behöver det här stödet. Jag vill ändå ta upp de planer som finns på Ukrainafaciliteten, där det är en stor bidragsdel men en ännu större lånedel, även om det är en långsiktig återbetalning och också betalningsfritt under några år. Vi vet att Ukraina redan före kriget hade en stor statsskuld, och Rysslands invasion och det efterföljande kriget har knappast gjort den statsskulden mindre.

Ukraina är ett kandidatland för medlemskap i EU. Finansministrar diskuterar nu hur man till exempel ska kunna införa sanktioner mot länder som har stora statsskulder. Det som jag funderar på och som jag gärna skulle vilja höra hur statsministern ser på är hur vi ska kunna säkra att Ukraina har en ekonomi som bidrar till att bygga upp landet igen utan att landet får en skuldsättning som försvårar ett medlemskap i EU med tanke på de diskussioner som förs om ett finanspolitiskt regelverk.

När det gäller andra kandidatländer än Ukraina skulle jag vilja veta hur statsministern ser på Turkiets kandidatstatus. Vi vet att Turkiet är ett odemokratiskt land som hamnar sist i nästan alla undersökningar. Det är ett land som fängslar journalister, parlamentsledamöter och andra oppositionella, förtrycker minoriteter, för krig i grannländerna och förbjuder politiska partier.

Jag vill också säga några ord om det som händer i Gaza. Hamas brutala terroristdåd och tagande av gisslan den 7 oktober måste på alla sätt fördömas, och allt ska göras för att gisslan ska kunna återvända hem. Men det rättfärdigar inte det massiva bombande som Israel nu gör på den lilla Gazaremsan. Huvuddelen av befolkningen på Gazaremsan deltog inte i attacken den 7 oktober, och det gjorde inte heller de hundratals jour-

nalister, FN-anställda och hjälparbetare som mist livet i bombningarna.

Den senaste siffran är fyra fem dagar gammal: Över 17 000 personer har dött i Gaza och 46 000 skadats. FN beräknar att 420 barn om dagen skadas eller dödas i bombningarna. Det råder stor brist på bränsle, sjukvårdsutrustning, mat och andra förnödenheter. Då räcker det inte med humanitära eldupphör, utan Sverige måste ansluta sig till de länder som kräver ett riktigt eldupphör.

Samtidigt måste blicken också riktas mot Västbanken, där bosättarna passar på att hota palestinier och annektera palestinska gårdar. Våldet mot palestinier på Västbanken ökar nu när världens blickar är vända mot Gaza. Det är någonting som Europeiska rådet måste uppmärksamma. Det krävs åtgärder som till exempel inreseförbud till Europa för bosättarna.

Jag välkomnar att rådet kommer att diskutera antisemitismen, som ökat i Europa, men också att man uppmärksammar hat mot muslimer.

Något måste också sägas om FN:s klimatmöte COP 28. Jag tror inte att statsministern nämnde det, men det finns också på dagordningen. Allt tyder nu på att länderna inte lyckas enas om en tillräckligt långtgående överenskommelse där fossila bränslen fasas ut. Världen befinner sig i ett klimatnödläge. Flera platser på jorden har redan blivit obebodliga, och andra kommer att bli det inom några år. Vi har klimatkatastrofer som avlöser varandra, och vi har klimatförändringar som driver på migrationen. Men oljestaterna och de fossilberoende vill inte fullt ut ta ansvar för detta.

Min avslutande fråga till statsministern är: Hur kommer det här att hanteras av Europeiska rådet?

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Då överlämnar jag detta fråge- och synpunktspaket från fyra ledamöter till statsministern.

Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Tack för detta synpunktspaket, herr ordförande! Jag tackar också för det som jag uppfattar som i huvudsak instämmande reflektioner i de flesta frågor som jag berörde.

Vi börjar med risken för att det här skulle blockeras och risken för att det här stödet på allvar skulle börja svikta. Jag tror att jag nämnde att Ungern har varit mycket tydliga och ”vokala” i detta. Vi kommer tillbaka till frågan om att lägga stöd någon annanstans. Vi hade en valrörelse i Slovakien som i mycket hög grad handlade om detta med sviktande stöd, och informella diskussioner i flera länder tycker jag pekar på betydande risker för detta.

Man kan lägga till de ännu större riskerna för att USA inte längre kommer att ha den breda politiska enighet som det hade i början. Det är ingen vågad gissning att en begynnande valrörelse i USA kan spä på oenigheten ännu mer. Dessutom kommer andra institutionella aktörer inte alls att vara lika beredda att ge pengar till Ukraina om inte de stora demokratiska entiteterna också gör det.

Jag vill bara understryka att de här riskerna är stora. Men vi pratar om risker än så länge. Jag är inte den som allmänt vill bygga på allmänna förhoppningar. Vi vet inte detta än. Jag kanske kommer tillbaka natten till torsdag eller fredag och säger att det här var mycket lättare än vi trodde. Men jag vill inte ha det som en grundinställning, utan för första gången på

två år vill jag verkligen inskräpa riskerna. Det kan bli rena veton som man bara inte kommer runt. Varje land förfogar över sin röst. Det kan också bli så att olika länders starka landsspecifika ståndpunkter i praktiken leder till att ett eller flera länder lämnar in sitt veto utan att egentligen vara emot stödet till Ukraina.

EU-kommissionens medel är ytterst en fråga för EU-kommissionen och inte alls för rådet. Det finns alltså flera olika pengapåsar i detta. Det som det nu florerar medieuppgifter kring är sådana medel som EU-kommissionen förfogar över helt själv och som medlemsstaterna inte förfogar över, än mindre rådet. Sedan finns det regelverk också för kommissionen när den ska fatta de besluten. Jag förutsätter att EU-kommissionen fattar beslut som är regelenliga. Men det handlar alltså inte om de ungefär 6 miljarder euro som kräver rådsbeslut och inte heller om de 10,4 miljarder euro som ligger i återhämtningsfonden, utan det här är pengar som kommissionen själv förfogar över. Frågan får nog alltså riktas till EU-kommissionen.

När det gäller Socialdemokraternas fråga om Sverigedemokraterna överlåter jag till er själva att diskutera. SD får svara för sin egen politik.

Det finns en övergripande enighet i Europeiska rådet när det gäller Mellanöstern. Den är viktig, men alla vet att den också är bräcklig. Det tror jag att jag har redogjort för vid en tidigare återrapportering i riksdagen.

Det är inga små saker som EU har enats om. Vi är eniga om att Hamas är en terroristorganisation som ska fördömas. Vi är eniga om att Israel har rätt att försvara sig inom folkrättens ramar. Vi är eniga om att gisslan ska släppas. Vi är eniga om kraven på mer humanitärt tillträde, vilket behövs, och på att civila ska skyddas. Man får inte använda civila vare sig som sköldar eller som måltavlor. Det här är inga små saker. Ytterst är vi också eniga om en tvåstatslösning.

Det är få kontinenter i världen som har lika stor enighet som vi har. Men alla vet att det skymmer många olika landsspecifika historiska kopplingar både till Israel och till Palestina. Vi försöker vårda den enighet som finns i EU. Kan vi bidra till den kommer vi att göra det väldigt mycket. Det kommer att bli ett EU-samråd och ett nordiskt samråd i eftermiddag inför beslutet om en resolution i FN senare i kväll. Vi kommer att försöka medverka till så bred europeisk och nordisk enighet som över huvud taget är möjlig i detta.

Meritbaserad utvidgning är alla för. Sedan är det klart att det på marginalen finns olika uppfattningar om hur långt man har kommit i sina meriter. Alla vet dessutom att olika EU-länder historiskt har olika stark koppling till kandidatländer. Det är väl känt. Men det är ingen ursäkt för att det inte ska vara meritbaserat.

Jag försökte beskriva att vårt fokus är att en lösning för utvidgning och medlemskapsförhandlingar måste inkludera Ukraina och Moldavien. Vi är beredda att acceptera ett paket, en helhetslösning som inkluderar Ukraina och Moldavien. Jag pratade med Maia Sandu i går, och hon är uppenbart mycket rädd att det finns blockerande risker gentemot Ukraina och att de får ut per automatik. Regeringen kommer alltid att göra som EU-nämnden säger, men regeringen står inte bakom en lösning där man startar medlemskapsförhandlingar med någon om det inte inkluderar Ukraina och Moldavien.

När det gäller den mycket specifika frågan om Turkiet upprepas bara gamla ståndpunkter. Turkiet är ett kandidatstatusland. Det är ett faktum. Men de förhandlingarna är frusna sedan 2018. Det finns inga nya ställningstaganden över huvud taget.

Frågan om yttre gräns bekymrar oss mycket. Vi delar inte Italiens uppfattning i budgetfrågorna. De har av tradition en mer expansiv syn på budgetfrågor rent allmänt. Men de har en god poäng i det enorma behovet av att skärpa och stärka EU:s yttre gräns. Där är vi helt eniga.

Vi skulle gärna omfördela mer pengar för att göra EU:s yttre gräns till en starkare länk i den kedjan. Den senaste tiden har man dessutom talat om andra länder, och kanske lite oväntat Finland.

Sydeuropa kanske inte tycker att volymerna är så stora än i Finland. Men det antyder att det är fler än Medelhavsländer som har Europas yttre gräns. Det är 1 340 kilometer finsk gräns mot Ryssland. Det har Finland aldrig tagit lätt på. Nu finns det skäl för oss andra att inte heller ta lätt på den frågan.

Jag ska svara på den fråga som jag tror att SD ställer. Jag är bekymrad, men jag är ändå rimligt optimistisk om den färdriktning som har förekommit de senaste veckorna från det att kommissionens ursprungliga förslag kom.

Men det är ingen garanti för att det blir bra och konstruktiva samtal torsdag till fredag som går i vår riktning. Jag har varit med några gånger. Jag vet hur de samtalen kan föras. Men hittills har de kraftfullt gått i rätt riktning. Det är delvis vår förtjänst, men det är absolut inte bara vår. Utan gott samarbete med Tyskland och flera andra länder hade det varit mycket svårare.

Att bryta ut pengarna ur budgeten skulle jag bestämt varna för. Det är av det enkla skälet att det skulle betyda att det inte finns någon långsiktighet över huvud taget. Då ska varje av EU:s 27 länder fatta individuella bilaterala beslut på årsbasis. Det skulle jag säga är väldigt riskabelt att göra.

Det är mycket bättre att vi som kontinent enas om att det är ett gemensamt ansvar. Man har sedan tillägg som man kan göra individuellt beroende på vad man helt enkelt förfogar över och hur situationen är i det egna landet. Vi har till exempel bidragit starkt med militära resurser.

Jag tror också att det kraftigt skulle påverka viljan i USA och till exempel i IMF om de inte har en aning om hur det långsiktiga stödet ser ut. Det är ingen slump att Norge utanför EU bestämde sig – de kan inte fatta EU-beslut, som bekant – att ge ett mycket massivt och femårigt stödpaket för att visa att de är lika långsiktiga som EU. Det är bra att ni har samtal med ukrainska ambassadören, tycker jag.

Kan vi få en ännu bredare uppslutning? Det är väldigt svårt att säga. Jag har verkligen sagt allt jag vet just nu. Den enda jag inte säger är hur vi skulle agera i specifika situationer. Det kräver att vi återkommer till varandra. Men det är också så att vi inte ska röja exakta röda linjer och exakta siffror här i en öppen sändning som alla länder kan ta del av, utan det återkommer vi till om och när vi står inför en sådan situation.

Jag uppskattar Vänsterpartiets stöd. När det gäller frågan om bidrag och lån är det en ständig avvägning som inte är ny. Det är ingen tvekan om att kriget och skuldsättning är två faktorer som mycket väl kan göra att det

kan ta ganska lång tid innan ukrainska faktiska medlemskapet kan avslutas.

Det har vi sett på tidigare medlemskapsförhandlingar för länder som formellt har befunnit sig i enklare situationer. Jag tror att det är en rimlig uppdelning vi nu har i rena bidrag och i riktiga och generösa lån.

Sedan gäller det COP 28, den stora klimatkonferensen. Jag talade för övrigt med Romina Pourmokhtari i dag. Först var jag där, sedan var Ebba Busch där, sedan var Johan Forssell där och nu är Romina Pourmokhtari där.

Jag tror att det är för tidigt att summera på torsdag och fredag. EU förhandlar som grupp, som kontinent. Det finns säkert många lärdomar att dra både av EU:s eget förhandlingsarbete och också av det faktiska arbetet på plats. Det tror jag ärligt talat är för tidigt att diskutera redan nu på torsdag fredag, även om en del saker kommer att komma upp i informella samtal.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Då ska vi tillverka ett nytt fråge- och synpunktspaket.

Anf. 11 ANNA LASSES (C):

Det blir nog mest synpunkter. Nu är de flesta frågor om de viktigaste sakerna ställda.

Jag vill ändå börja med att skicka med Centerpartiets och mitt absolut starka stöd när det gäller Ukraina. Det gäller stödet till Ukraina och kanske framför allt utvidgningen av EU.

Jag har ställt frågan vid tidigare tillfällen både till utrikesministern och till tjänstemännen på UD. Det är väldigt bra att regeringen jobbar i den här riktningen. Men hur blir det om nu allting bara skiter sig, på ren svenska? Jag ber om ursäkt för språket.

Nu förstår jag att statsministern inte kan stå här och redogöra för vad man har för tankar och idéer om hur man skulle kunna gå vidare. Jag hoppas och tror att det finns någon form av tanke om hur vi gör då.

Som statsministern och flera har varit inne på är detta allas vårt krig för demokrati och för frihet. Ukraina måste få det stöd som man behöver. På något sätt måste det bara gå. Det är verkligen så.

Jag vill verkligen önska all lycka till er som sitter där och förhandlar nu dessa dagar för Sveriges räkning. Det känns tryggt med den linje som förs.

Det var också väldigt positivt att man lyfter in antisemitismen i slutsatserna och hur man ska jobba med den frågan i EU. Jag vet inte om statsministern har några tankar om hur EU kan jobba vidare utifrån de slutsatserna. Det är möjligtvis en fråga.

Det var intressant det statsministern berättade med att man nu ska ha både nordiskt samråd och EU-samråd inför den resolution som man ska rösta om i FN i eftermiddag. Jag hoppas verkligen att man kan komma till en bred gemensam ståndpunkt där. Vi följer den utvecklingen helt enkelt. Det blir spännande att se vad som händer.

I övrigt har väl de flesta frågor redan ställts, och statsministern har redan svarat.

2023/24:18
12 december

Anf. 12 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Tack för föredragning och svar på tidigare frågor från statsministern. Det är väldigt bra att statsministern är så tydlig med vad som står på spel. Det är ett allvarligt läge som vi befinner oss i. Det är viktigt att vi hamnar rätt för Europas framtid och för kommande generationers skull.

Jag vill börja med att säga att jag är väldigt glad över att det har kommit in skrivningar om hur Europa ska arbeta mot antisemitism. Det är något som jag har ställt frågor om tidigare. Jag är därför väldigt glad över att se att det nu kommer med i arbetet.

Utöver det är det väldigt viktigt att betona och konstatera att det finns ett sådant brett stöd för den svenska inställningen till budgetförhandlingarna. De kommer att bli tuffa. Vi hoppas att statsministern känner stödet från partierna i riksdagen så att man därmed ska kunna ha en klar röst i förhandlingarna.

Ukrainafaciliteten kommer att vara en av de svårare delarna att hantera. Den är också en av de viktigaste sakerna för att verkligen visa på Europas stöd gentemot Ukraina. Jag var i Washington förra veckan. Jag tror att den har betydelse även för det amerikanska framtida ekonomiska och militära stödet. Om statsministern skulle kunna utveckla någonting som det skulle jag vara tacksam att få höra det.

Utöver själva budgetförhandlingarna är det medlemskapsförhandlingarna som finns på bordet vad gäller Ukraina och Moldavien och i framtiden även med Georgien och Bosnien. Jag har nog liksom många andra blivit kontaktad av väldigt många personer från dessa länder.

De har både stora förhoppningar och förväntningar men också farhågor om vad de beslut som kommer att fattas under de här dagarna kommer att leda till. De har farhågor om Ryssland och att om man inte ser en progression åt rätt håll kommer det att ge en signal så att man från ryskt håll kommer att fortsätta med ännu mer hybridaktioner och påverkansaktioner.

Om statsministern ville utveckla någonting om rädslan för de delarna skulle jag vara tacksam. I annat fall vill jag ge allt stöd inför förhandlingarna.

Anf. 13 REBECKA LE MOINE (MP):

Stort tack till statsministern för föredragningen.

Jag vill liksom tidigare talare instämma fullt ut i stödet till Ukraina. Det är mycket glädjande att vi ändå har en så stor och bred enighet i de här frågorna. Det måste även i fortsättningen finnas en politisk enighet, och det måste komma till pengar.

Jag är också glad över att i texten kunna utläsa vikten av ansvarsutkrävande gentemot Ryssland för de skador som det har åsamkat. Det finns ett stort stöd för ICC:s arbete och för Ukrainas fredsplan.

Det är jag också utifrån mitt engagemang för ecocidfågan. Som medlem i president Zelenskyjs högnivågrupp för miljö känner jag ett stort ansvar för att i alla lämpliga sammanhang lyfta fram de frågorna och framföra önskan om att ecocid erkänns även på internationell nivå.

EU har fattat beslut i och med miljöbrottsdirektivet där man likställer brott liknande ecocid och säger att det ska vara straffbart. Det är mycket välkommet. Jag vill göra ett starkt och välmenat medskick att även ta med sig de väldigt specifika orden om ecocid. Jag vet att det har stor betydelse.

Jag skulle vilja gå in lite grann på två punkter som inte varit utvecklade i dagordningen som vi har fått till oss.

Först och främst gäller det Mellanöstern och de frågorna. Det måste till en permanent vapenvila. Det är en så fruktansvärd situation. Vi menar att EU behöver pausa associeringsavtalen med Israel och att EU ska neka personer som bor i israeliska bosättningar inträde i EU och införa ett tillfälligt förbud mot produkter från bosättningar.

Vi menar att folkmord är brott mot mänskligheten och att krigsförbrytelser ska utredas. Ett svenskt humanitärt bistånd ska stärkas, och ett svenskt utvecklingsbistånd till Palestina ska återupprättas.

Vi måste på alla sätt verka för att få till stånd en hållbar fredsprocess som leder till en rättvis tvåstatslösning.

Där har jag frågan: Hur kommer regeringen att verka för att sätta press på Israel? Hur verkar regeringen för en permanent vapenvila i de här frågorna?

Slutligen vill jag också lyfta fram klimattoppmötet som pågår just nu och där förhandlingar har kört fast.

Hela mötet leds av en vd för ett oljeföretag och öppnades med orden att det fossila måste ha en plats i omställningen. Därför är i varje fall inte jag förvånad över att man nu har kört fast ordentligt.

Det är viktigt hur EU väljer att agera. Det är en av flera parter som hotar att lämna förhandlingsbordet om man inte ändrar skrivningarna om utfasning. Man kan inte bara minska det dåliga, utan det måste finnas ett slutdatum för det fossila.

Vi vet också väldigt smärtsamt väl att de som minst har påverkat och drivit på klimatkrisen är de som kommer att drabbas värst. Det är därför som det är så otroligt viktigt med klimaträttsliga.

Det ska inte bara förbli ord på plakat, utan det måste gå från ord till handling. Där är fonderna oerhört centrala. Det handlar om loss and damage fund.

Det finns 16 länder. Det är bland annat Danmark, Finland, Norge, Tyskland, Storbritannien, USA, Nederländerna, Spanien och Italien. De har sagt och lovat att man ska finansiera fonderna, men lustigt nog inte Sverige. Jag tror att det här är en av de viktigaste insatserna som Sveriges regering kan göra på plats vid dessa möten, det vill säga vara tydlig med att man kommer att finansiera fonderna med tillräckliga medel.

Vad gör regeringen för att verka för enighet och för att stå upp för sina tidigare löften för loss and damage-fonden?

Anf. 14 JOAR FORSSELL (L):

Jag tackar för en bra redogörelse och flera bra svar.

Det är verkligen viktigt att Ukraina fortsätter att vara högprioriterat. Ukraina är den viktigaste frågan på agendan.

En sak som jag saknar i fråga om Ukraina är ett resonemang om Kina. Ukraina är angripet av alla onskans tre axelmakter. Kina levererar delar, komponenter, till Iran, som producerar drönare som säljs till Ryssland, som bombar i Ukraina. Iran, Ryssland och Kina samarbetar mot oss demokratier, och det blir konkret i bombningarna i Ukraina.

För en tid sedan hade von der Leyen och Michel ett möte med Xi Jinping från Kina. Det skulle vara intressant att höra om det kommer att tas upp något om det mötet på det möte ni ska ha nu.

Också kopplat till Ukraina har vi länge haft diskussionen, och Sverige har varit ledande i den, om de frysta ryska tillgångarna. Det var väl i förra veckan, eller möjligen förrförra veckan, som Storbritanniens utrikesminister David Cameron gick ut och pratade om att man visst skulle kunna ta frysta tillgångar, inte bara avkastningen från dem. Han refererade till det som en förskottsbetalning på ett framtida krigsskadestånd från Ryssland. Vad har regeringen och statsministern för syn på David Camerons resonemang om de pengarna?

Det finns också text här om utvidgningen, och det är bra. Vi liberaler menar att takten för utvidgningen, särskilt när det gäller Ukraina och Moldavien, inte får sänkas på grund av EU:s reformtakt. Om vi ska ha ett meritbaserat system måste de länder som når upp till kraven vi ställer kunna bli medlemmar. Det får inte hindras av att EU misslyckas med sina egna interna reformer. Det finns motsatta resonemang i texten, och det vore intressant att få höra en reflektion om detta.

Liberalerna delar helt synen på att vi ska fördöma Hamas och att allt måste ske inom ramen för krigets lagar. Om man är seriös med en tvåstatslösning måste man också vara seriös med att Hamas militära förmåga ska tillintetgöras. Det går inte att se en tvåstatslösning så länge Hamas finns kvar.

Hur gör regeringen för att säkerställa att EU inte sätter käppar i hjulet när det gäller att tillintetgöra Hamas militära förmåga?

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Det var många intressanta frågor och reflektioner. En välformulerad sådan var: Vad gör vi om allt går åt skogen?

Jag tycker att man inte minst i den här kretsen ska vara förberedd på att det här är precis så svårt som jag sa. Det kan gå illa. Var beredd på alla scenarier, men jobba hela tiden för att det inte ska gå illa.

Ytterst är det bara Sverige som svarar för vad Sverige gör, men vi vet att i sådana här stora frågor är vi mycket starkare gemensamt. Det är så slående att under dessa två år, när vi dagligen har följt vad som händer i Ukraina, har nästan alla sagt att mitt i alla förfärligheter har det varit en sådan styrka att EU:s länder har hållit ihop och att EU och USA har hållit ihop. Även de mörkaste dagarna har vi sagt att ingen kan ta ifrån oss detta. Det antyder vikten av detta. Men vi måste vara beredda på allt. Det var därför jag sa att ni ska hålla era telefoner påslagna mellan torsdag och fredag.

Låt mig säga ett ord om antisemitismen. Vid förra mötet i Europeiska rådet pratade vi relativt länge om situationen i Mellanöstern, som den såg ut just då, med alla kända likheter i ståndpunkter och kända olikheter i ståndpunkter. Det var innan en annan FN-resolution, där EU:s länder röstade på tre olika sätt – för att verkligen understryka att vi var eniga om somligt men absolut inte om allt.

Efter några timmar övergick samma diskussion till att alla ville prata om de allvarliga konsekvenserna på hemmaplan. Vad händer på Stockholms gator? Vad händer på Köpenhamns gator? Paris gator? Berlins gator? Vad händer på Londons gator, är en fråga som hade ställts om Storbritannien fortfarande hade varit medlem.

Detta händer inte i brist på engagemang för vad som händer i Mellanöstern, utan det är ett enkelt tecken på att vi alla bär fullt ansvar för

vad som händer på våra egna gator. Därför är det bra att frågorna om antisemitism finns med i slutsatserna.

Det finns en bred gemensam ståndpunkt i EU när det gäller Mellanöstern. Nu ställs några nya frågor. Det är en *förfärlig* situation humanitärt på Gaza. Det var bra att det kom in hjälp och att det fanns pauser.

Samtidigt har vi en skyldighet att säga att Israel har rätt att försvara sig inom ramen för folkrätten. De två sakerna ska föras ihop till en så bred och bra slutsats som över huvud taget är möjligt. I det sammanhanget delar jag uppfattningen att en långsiktig lösning på Gaza inte kan inkludera ett Hamasstyre. Alla förstår nog hur komplicerat det här är. Om Hamas fortsätter att styra Gaza finns det ingen fredlig lösning i sikte över huvud taget, än mindre någon tvåstatslösning, än mindre ett legitimt palestinskt styre.

Vi kommer att verka för en så bred nordisk och europeisk lösning på resolutionsfrågan som över huvud taget är möjligt.

President Zelenskyj var i Sydamerika för några dagar sedan, och sedan åkte han vidare till USA. Alla vet vad han ber om. Vi som har träffat honom vet att han ofta begär saker rätt framt och att han accepterar franska svar. Nu tror jag att han inser att det är än mer allvarligt än tidigare. Han ber om fortsatt långsiktigt stöd från världens stora demokratier.

I morgon bitti, inte alls för att göra oss jämförbara med andra storheter, träffas alla nordiska statsministrar i Oslo, för att träffas både i EU-krets och utanför EU-krets, inklusive Norge och Island. Vi ska titta på vad vi ytterligare kan göra bilateralt.

Vi presenterade i går det svenska 1,4-miljardersstödet, icke-militärt stöd, inte minst energiinfrastruktur och den sortens saker, med insikten att det är de civilförsvarsskopplade sakerna som är helt avgörande för förmågan att fortsätta försvara sitt land. Nu gör vi det gemensamt i alla nordiska länder.

Sedan var det frågan om hybridkrigföring. Det är mycket man kan oroa sig för när det gäller Ukraina. Min bild är att Ukraina är rätt bra på att hantera ryska försök till hybridkrigföring. Moldavien har mycket större problem – och har haft det länge. När man pratar med Maia Sandu inser man att det förs in korruptionspengar och det utövas desinformation. De gör allt de kan för att lägga sig i moldavisk demokrati, att på alla sätt förstöra den moldaviska sammanhållningen. Det är nog inget enskilt land som är lika utsatt för rysk propaganda, rysk infiltration och rysk desinformation som just Moldavien.

Vidare kommer vi till frågan om ansvarsutkrävande. Som ni kanske minns presenterade vi under vårt ordförandeskap Anders Ahnlid, som en gemensam högnivåledare för att analysera formerna för frysta tillgångar, frozen assets, som vi allt oftare säger här i Sverige. Alla visste att det är en komplicerad fråga. Vi är från svensk sida framåtletade. Vi vill följa formaliteter, men vi har en framåtletad syn på detta, ungefär som Storbritannien. Vi kommer att göra vad vi kan. Det är för övrigt roligt att se David Cameron tillbaka i politiken i en ny roll.

I morgon förväntar vi oss att efter den analysen få kommissionens samlade förslag på vad de anser att man kan göra med frysta tillgångar. Det finns nog betydande chans – eller risk – att kommissionen inte vill lägga fram ett förslag som inte vinner gehör. Det är många stora länder

2023/24:18
12 december

som ser stora juridiska implikationer, och så gör även Europeiska centralbanken.

Vi har redan talat mycket om Mellanöstern.

Sedan har vi slutligen COP 28. Jag tror inte att det blir en stor frågan utan mer i marginalerna. Det är inte för att COP 28 inte är viktigt utan för att mötet i Bryssel äger rum precis i skarven från COP 28, och det är därför för tidigt att utvärdera vad som har varit bra och vad som har varit dåligt.

Att det fossila ska fasas ut är vår mycket bestämda uppfattning. Fossilfrihet! Det finns skäl till att den här regeringen har slagits för ett mål om fossilfrihet. Det ska vara 100 procent fossilfritt. Det gör vi även internationellt. Men det är många länder som tycker motsatsen, inklusive de länder som tjänar pengar på att sälja fossila produkter, och det är beslut som ska fattas i enighet.

Fonderna är viktiga. Sverige är sedan lång tid tillbaka en stor bidragsgivare till den gröna klimatfonden. Det är mycket bra. Vi är en riktigt stor bidragsgivare med betydande inflytande, och vi får titta på hur vi ska fördela våra klimatbistandsmedel i fortsättningen. Det finns stort intresse för loss and damage, det vill säga redan uppkomna skador, om än svåra regelverk, innan man vet hur det kommer att fungera i praktiken.

Allra sist har vi Kina. Det är ett eget kapitel, som det heter. Kina är medvetet om att Europa och USA har mycket strikta gränser för vad de kan tillåta sig i stöd för Ryssland. Vi tycker att Kina tydligt borde ta avstånd från vad Ryssland gör, men det gör de absolut inte. Den önskan har framförts med all önskvärd tydlighet.

Kina lägger sig bortom risken att framför allt USA ska använda stora ekonomiska sanktioner mot Kina. Jag tror inte att vi kan förvänta oss att Kina kommer att agera konstruktivt för Ukraina mot Ryssland. Det finns ingenting som talar för det, utan de kommer att fortsätta sin väg som nu.

När det gäller Sverige vidhåller jag en gammal ståndpunkt att Sveriges inflytande gentemot ett land som Kina utövar vi bäst tillsammans med andra europeiska länder, gärna i transatlantiskt samarbete.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Vi har ungefär 20 minuter kvar, och det gör det möjligt för partier som har mer än en ledamot att om så önskas att få tillfälle till ytterligare inlägg.

Anf. 17 BJÖRN WIECHEL (S):

Ordförande! Det är i detta läge oerhört viktigt att EU håller ihop och att den gemensamma och långsiktiga stödfaciliteten till Ukraina kommer på plats. Det råder inga tvivel om insikten om detta. Vi är eniga.

Frågan gäller hur Sverige navigerar här. Vi känner till faktorerna. Sverige har alltid haft som mål att föra en budgetrestriktiv linje och att EU ska omförhandla inom ram. Samtidigt förs fram förslag som får de samlade utgifterna att öka. Det känner vi till. Därtill finns en diskussion om egna medel, vilka också kan komma att påverka Sveriges bni-avgift.

I förhandlingen är det mycket viktigt att ett långsiktigt gemensamt Ukrainastöd kommer på plats. Där har statsministern varit tydlig i sin prioritering, vilket kan komma att påverka Sveriges avgift.

Därutöver använder statsministern formuleringen ”mycket sparsam” avseende ytterligare utgiftsökningar. Det är en liten öppning, som jag tolkar att det finns stöd för i hela regeringsunderlaget. Utifrån den linjen,

bör vi när vi sitter där med våra telefoner vara beredda på en viss ytterligare avgiftshöjning eller vissa nya egna medel för att lösa ut detta? Utesluter statsministern något av detta redan nu?

2023/24:18
12 december

Anf. 18 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Jag stryker min fråga eftersom Björn Wiechel snuddar nästan identiskt vid min formulering i fråga om nya egna medel. Alla åtta partier i riksdagen är överens. Finns det något som kan rucka på viljan att införa nya egna medel?

Jag tyckte Björn Wiechel uttryckte sig bra, och jag vill därmed önska statsministern stort lycka till i förhandlingarna.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Då är det avslutningsvis Moderaterna. Låt mig kort konstatera det statsministern nämnde om att detta är en öppen sändning, så man kan inte helt redovisa alla sina förhandlingsinriktningar. Men just genom att det är en öppen sändning är det viktigt för utländska företrädare som följer detta att veta att vi i Sveriges riksdag är oerhört tydliga om stödet för Ukraina. Därför är det ett ansvar för alla länder att komma samman så att vi kan leverera det som behövs för Ukrainas skull. Vi är överens om medlemsförhandlingarna med Ukraina och Moldavien och att Georgien ska ges möjlighet att börja vandra vägen in. Vi är överens om enigheten i Europa och enigheten mellan Europa och USA, och det är därför det ligger ett sådant ansvar på Europeiska rådet.

Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag uppskattar lyckönskningarna. Jag uppfattar dem som äkta och hjärtliga och inte ironiska. Det är bra. EU-nämnden står bakom regeringen, långt bakom regeringen. Nej, men jag uppskattar det verkligen, för som alla förstår kommer det att bli svårt. Men det är ju därför alla vi som är här inne har våra uppdrag.

Hur ska Sverige navigera? Det går inte att säga just nu. Jag har beskrivit väldigt detaljerat hur vi har navigerat hittills, och det är nog en proxy, en antydning om hur det kommer att låta också i rummet. Det kan dock bli både bättre och sämre beroende på hur andra länder som tycker ungefär som vi väljer att agera. För att säga det trivialt: Ju fler vi är som starkt tycker samma sak, desto bättre är det. Men det vet ju alla vi som har varit med i andra förhandlingar. Och ju mer ensam man står, desto svårare är det. Så är det också, för att säga det självklara.

Vi här inne är eniga om att alla i hela EU borde tycka precis som vi, eller hur? Men det finns en risk att alla inte kommer att tycka precis som vi. Jag har redogjort för vilka prioriteringar vi har, och jag tänker absolut inte öppna för några förändringar, allra minst publikt. Vi har en stadig och tydlig position och en tydlig rangordning i vad vi vill åstadkomma för något. Det är det bästa jag kan ge er just nu, och sedan får vi helt enkelt återkomma, antingen tidigt eller troligare sent på torsdag eller möjligen en bit in på fredag. Men det är nu ju också vana vid.

2023/24:18
12 december

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade
ståndpunkt.

Återrapport sker i kammaren den 19 december klockan 13.00 och kan
även följas av allmänhet och medier.

Vi går till punkt 2, Övriga frågor. Det finns inga övriga frågor.

Härmed avslutar jag dagens öppna samråd.

Innehållsförteckning

2023/24:18
12 december

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S).....	6
Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD).....	7
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	9
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 11 ANNA LASSES (C).....	13
Anf. 12 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	14
Anf. 13 REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 14 JOAR FORSSELL (L)	15
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	16
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 17 BJÖRN WIECHEL (S)	18
Anf. 18 CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	19
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	20